

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรม เพราะเรามาวัดมาวาก็มาเพื่อให้หัวใจ เบิกบานใจ ให้หัวใจมันเข้มแข็ง หัวใจมันแจ่มแจ้ง แล้วพอมันแจ่มแจ้ง มันไม่มีความสงสัยแล้ว นะ ไม่มีสิ่งใดไปหลอกลวงหัวใจเราได้ สิ่งที่หลอกลวงหัวใจเราคือจิตใจได้สำนึก

บอกว่า สิ่งทีเวลากวาวไป สิ่งนั้นมันคืออะไร มันจับคั่นออกมา สิ่งใดที่มันจับคั่น ออกมา สิ่งทีมันจับคั่นออกมา เราไม่รู้ แต่มันมีความรู้สึกว่ามันจับคั่นออกมา แต่เราไม่รู้ว่สิ่งนั้น มันคืออะไร สิ่งนั้นมันคืออะไร

สิ่งนั้นมันมีอยู่ทุกคนแหละ เพราะมันมีสิ่งนี้ไง มันถึงทำให้เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ไขว่ เพราะมันมีวิชาไขว่ เพราะมันมีวิชาคือความไม่รู้จักตัวตนของเราไขว่ เพราะความไม่รู้จัก ตัวตนของเรา วิชาที่มันปิดหูปิดตามันถึงได้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏะนี้ แล้วเวลาเราจะรู้สิ่ง ที่เป็นธรรมะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็ไปรู้โดยสัญญา โดยสัญญาๆ ความจำได้หมายรู้

ความจำได้หมายรู้ เห็นใหม่ คนเราเกิดมา เกิดมาต้องมีการศึกษา เวลาศึกษามา ศึกษา มาให้ฉลาดไขว่ ให้ศึกษา พอเราโตขึ้นมา เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรา พยายามศึกษา เรายังไม่รู้ มาวัดมาวา มีการศึกษามันมีหลายช่องทาง ในการศึกษาเราพาเด็กมาวัด มาวาก็เป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง เป็นการศึกษโดยตา เขาได้รู้ได้เห็นของเขา การศึกษาโดยเสียง เราฟังความเห็นนะ การศึกษาโดยความสัมผัส ไปวัดไปวามีความสัมผัส อย่างนี้มันเป็นประเพณี วัฒนธรรม แต่เวลาเราศึกษาอย่างนี้ เราศึกษามันเป็นวัฒนธรรม คือเรารู้เราเห็นของเรา เรารู้เรา เห็น แต่เราอยากจะรู้แจ่มแจ้งขึ้นมา เราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีการศึกษา ศึกษาจนปริยญ ธรรมประโยค จะได้ก็ประโยคก็แล้วแต่เขาศึกษากันทั้งนั้นนะ แต่เวลาศึกษาแล้วศึกษาเพื่อความ

ฉลาด ศึกษาเพื่อความรอบรู้ ใฝ่ศึกษามาเพื่อความฉลาดแล้วมันฉลาดมันรอบรู้ของมัน เวลามันฉลาดมันรอบรู้ของมัน แต่มันปฏิบัติไม่ได้ มันทำไมไม่ได้จริงใจ ถ้ามันทำได้จริง เห็นใหม่

ถ้าคนมีการศึกษาแล้ว ถ้าคนมีการศึกษาแล้วทุกคนจะเป็นคนดีทั้งนั้น เวลาคนศึกษาแล้วทุกคนทำหน้าที่การทำงานจะประสบความสำเร็จ ทำไมมันไม่ประสบผลสำเร็จละ มันไม่ประสบความสำเร็จเพราะมันทำไมไม่ได้ใจ

การทำๆ การทำการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ศึกษามาแล้ว ศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติศึกษามันเป็นแนวทางนะ ศึกษามาเป็นทฤษฎีเป็นแนวทาง แล้วต้องทดสอบๆ เราทดสอบขึ้นมาเราปฏิบัติของเรา ถ้าเวลาปฏิบัติของเราขึ้นมามันถึงขั้นยังได้ใจ มันจะยับยั้งสิ่งที่ว่าอะไรมันยับมันดันอยู่นี้ไม่รู้ ไม่รู้ อะไรมันยับมันดันอยู่นะ แล้วถ้าคนที่ยังไม่ประพฤติปฏิบัติมันก็ยังไม่รู้ไม่เห็นของมัน

แต่เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะเราจะควบคุมตัวเองใจ คนเราจะควบคุมตัวเอง เราจะค้นคว้าหาความจริงในใจของเรา เวลาค้นคว้าหาในใจเรามันจะเริ่มเดือดร้อนแล้วเวลามันเดือดร้อนขึ้นมามันก็ต่อต้านๆ ใจ

เวลาเด็กๆ ปล่อยให้มันวิ่งเล่นตามสบายนะ โอ้โฮ! มันมีความสุขมาก พอบอกว่าให้มันนั่งเฉยๆ มันเดือดร้อน มันไม่ยอมแล้ว มันจะมีแต่ความสุขของมัน มันจะเล่นตามอิสระของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตของเรา เราเกิดมาแล้วเราทำอะไรก็ได้แล้วแต่ความพอใจของเรา กิเลสมันนอนสบาย ทำอะไรก็ได้ โอ้โฮ! กิเลสมันนอนสบายเลยนะ แต่พอเราตั้งใจนะ ตั้งใจ พอศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะข้ายเลยนะ บัดนี้เราทำอะไรอยู่

อ้อ! ทำงานใจ เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่อยู่ใจ

บัดนี้เราทำอะไรอยู่

อู๋! หน้าทีการทำงานเยอะเยอะเลย

ถ้าเขาถามว่าบัดนี้ทำอะไรอยู่ บัดนี้ทำอะไรอยู่นี้มันหน้าที่การงานของโลกนะ หน้าที่การงานของโลกเป็นงานสาธารณะ ทุกคนก็มีหน้าที่การงานเหมือนกัน เพราะคนมีหน้าที่การงานเหมือนกัน เพราะเราเกิดมาในสังคม สังคมก็แบ่งหน้าที่การงานของมนุษย์แตกต่างกันไป มนุษย์ทำหน้าที่การงานแล้วก็ได้ผลตอบแทนขึ้นมาเพื่อดำรงชีพ เราทำหน้าที่การงานเป็นหน้าที่การงานสาธารณะ หน้าที่การงานของโลกไง แล้วบัดนี้เธอทำอะไรอยู่ บัดนี้เธอทำอะไรอยู่

ชีวิตนี้มันคืออะไร ชีวิตนี้มาจากไหน ชีวิตที่เกิดขึ้นมาด้วยบุญกุศล ด้วยบุญกุศลจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน สัตว์ที่จำแนกให้เกิดต่างๆ กัน จริตนิสัยแตกต่างกันไป เกิดอยู่ที่อำนาจวาสนาของเขา อยู่ที่การศึกษาของเขา อยู่ที่พ่อแม่อบรมบ่มเพาะมา เวลาอบรมบ่มเพาะมานั้นละมันคือจริตนิสัยของเขา สิ่งที่กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้ามันมีสติปัญญามันจะเริ่ม เออ! แล้วเราละ ถ้าแล้วเรา พ่อเรา บัดนี้เธอทำอะไรอยู่ นี่ไง พ่อบัดนี้ทำอะไรอยู่ เราก็ค้นคว้าหาตัวเรา ใจ ถ้าจะเอาความจริงความจริงขึ้นมา

ศึกษาๆ มา ศึกษา มา หลวงตาท่านพูดประจำ ธรรมะที่ศึกษาทั้งหมด ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรีซึ่งเข้ามาที่ใจของสัตว์โลก ซึ่งเข้ามาที่ใจของเราทั้งนั้นเลย ที่เราไปศึกษาๆ อยู่ที่นี่ ธรรมะสอนใจดวงนี้ทั้งนั้นเลยที่เราไปศึกษาๆ ทฤษฎี สอนเข้ามาที่หัวใจดวงนี้ทั้งนั้นเลย เพราะสอนถึงวิธีการดับทุกข์ใจ สอนเข้ามาที่ใจดวงนี้ไง ถ้าสอนที่ใจดวงนี้ แต่วิธีการมันหลากหลาย มันมากมายมหาศาลเลย แล้วเราก็อศึกษา จำวิธีการทั้งหมดเลย แล้วก็แบกหามเลยว่าฉันมีความรู้มาก ฉันรู้มาก แต่ปฏิบัติไม่ได้เรื่องได้ราวเลย ทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาสักอันเลย แล้วพอจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมา อะไรมันจับคั่น อะไรที่มันผลัดคั่นอยู่นี่ อะไรที่มันต่อต้านอยู่นี่ เข้ามาต่อต้านคืออวิชชาใจ คือกิเลสตัดหาความทะยานอยากใจ นี่ไง พ่อบัดนี้ทำอะไรอยู่ พ่อจะเริ่มค้นคว้าเริ่มศึกษามัน พ่อจะเริ่มค้นคว้าเริ่มศึกษามัน มันเดือดร้อนแล้ว

แต่เดิม โอ้โฮ! ปล่อยมันสะควกสบาย โอ้โฮ! เราเป็นคนดีเนาะ เรายังเป็นเทวดาตัวเจียวๆ เลยละ เป็นคนดีดี

ดิถีเลสมันหลอกใจ คืออยู่ได้อำนาจของมันใจ ให้อาบเหงื่อต่างน้ำขวนขวายเข้าไป ให้อาบเหงื่อต่างน้ำแสวงหามา ถ้าแสวงหามันก็เป็นจริตนิสัย นี่กรรมจำแนกสัตว์ต่างๆ กัน การฝึก การฝน การประพฤติปฏิบัติเป็นจริตเป็นนิสัย ทำจนเคยชินใจ ทำจนเป็นจริตเป็นนิสัยเป็นสันดาน

นี่เขว่าสันดานขุดไม่ได้ไง สันดานขุดไม่ได้ แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระองค์เดียวคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ละสันดานได้ นอนสีหไสยาสน์ กิริยานี้ แหม! สงบเสงี่ยมมาก กิริยาไม่มีสิ่งใดขาดตกบกพร่องเลย นั่นคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สร้างมาขนาดนั้น พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาก็ต้องสร้างอานาถวาสมา เวลาไปฟังพระอัสสชิแล้วมาบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “นั่นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาเรามาแล้ว”

อัครเบื้องซ้ายเบื้องขวาเขาต้องสร้างสมของเขามา คือเขาต้องสร้างปัญญา กว่าที่พระสารีบุตรจะมีปัญญาอย่างนั้นเขาต้องฝึกฝนมาตั้งแต่อดีตชาติซบซ้อนมา พระโมคคัลลานะจะมีฤทธิ์มีเดชอย่างนั้น เขาก็ต้องฝึกฝนของเขามา เขาต้องสร้างของเขามา เห็นไหม เขาสร้างของเขามา

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ท่านถึงละของท่านได้ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะทำมาขนาดนั้น อัครเบื้องซ้ายเบื้องขวาต้องปรารถนา ต้องปรารถนาคือต้องสร้างสมบุญญาธิการนะ ใครที่ทำอะไรมามันมีเบื้องหลังมาทั้งนั้นนะ เบื้องหลังอย่างนี้มันทำให้จริตนิสัยของคนแตกต่างกันไป

ถ้านิสัยของคนมันแตกต่างกันไป เวลาเราศึกษามาแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา มันจะเริ่มตรงนี้แล้ว เริ่มตรงที่ว่า บัดนี้เธอทำอะไรอยู่

ก็หายใจเข้าหายใจออกใจ ก็พุทโธใจ นั่นเป็นเบสิกเป็นพื้นฐาน เป็นพื้นฐานที่ว่าทุกคนต้องกลับมาที่ใจของตน ถ้างานที่เริ่มต้นที่ใจของคนมันถึงจะเป็นวิปัสสนา มันถึงจะเป็นการรื้อค้นการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

แต่เวลาเราศึกษา ศึกษาสัญญา สัญญา สัญญาเกิดจากอะไร สัญญาเกิดจากจิต จิตคือพลังงาน จิตคือธาตุรู้ไง พอธาตุรู้ส่งไปที่สัญญา แล้วก็ไปแก้กันที่สัญญาไง แก้ที่ความรู้ ปัญญา ความรู้ลึกนึกคิดใจ มันส่งออกไปแก้กันอยู่ข้างนอกใจ มันเป็นเรื่องของสังคม ไม่ใช่เรื่องของเรา ใจ เป็นเรื่องของวัฏฏะใจ ใครศึกษา ใครทำวิทยานิพนธ์ ใครทำสิ่งใดไว้เป็นปัญญา กองไว้ที่มหาวิทยาลัยใจ ปริญาเอกต้องมีวิทยานิพนธ์ทั้งหมดใจ แล้วเขาเก็บไว้ในหอใจ ใครจะศึกษาก็ไปศึกษา นี่เป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยใจ แล้วเอ็งได้อะไรละ ก็ได้กระดาษไปใบหนึ่งไปแขวนไว้ที่บ้านใจ กระดาษไว้ใบหนึ่ง แล้วเอ็งเป็นคนดีหรือยัง เอ็งรู้จักตัวเองหรือยัง เอ็งเป็นอะไรขึ้นมา

นี่ไง ศึกษาแล้วต้องมาปฏิบัติไง เวลาปฏิบัติขึ้นมา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ปัญญามันมีหลากหลาย มันมีหลายระดับนะ ถ้าปัญญาทางโลก สุตมยปัญญา ปัญญาการศึกษา จนได้กระดามาคคนละใบๆ แขนงไว้รอบบ้านเลย เอาไว้จุดศพ เอาไว้เวลาตาย เอาไว้เผามัน แต่เวลาความรู้จริงๆ ละ

สุตมยปัญญาศึกษามาแล้ว ศึกษามาศึกษาด้วยสัญญา ศึกษาด้วยข้อมูล มีองค์ความรู้ใหม่ มี องค์ความรู้ องค์ความรู้เรียนทางวิชาการสิ่งใดมา แต่จิตของเรา จิตที่ไปรู้องค์ความรู้นั้นนะ องค์ความรู้ที่แบกหามไว้นั้นนะ องค์ความรู้ที่มีอยู่ในหัวใจนั้นนะ ที่มันแบกหามอยู่ มันแบกหามอยู่นั้นนะ มันทำให้ชีวิตนี้มีความสุขใหม่ มันทำให้ชุ่มชื้นใหม่ มันทำให้ครอบครัวอบอุ่นใหม่ มันทำให้ชีวิตนี้ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะใหม่ แต่มันเป็นวิชาชีพนะ ชาติเจริญเพราะการศึกษา ศาสนาเจริญเพราะการศึกษา แต่สุตมยปัญญา เวลาปฏิบัติไปมันเกิดจินตนาการ มันเกิดอุปาทาน เป็นจินตมยปัญญาหลากหลายรูปแบบนัก มันเป็นความมหัศจรรย์

วิปัสสนาธุระจะมีครูบาอาจารย์คอยชี้นำ วิปัสสนาธุระจะมีครูบาอาจารย์คอยควบคุม เพราะเวลามันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ไม่มีใครรู้ได้หรอก

เรารู้ๆ เพราะเรารู้ เพราะเป็นเราไปหมด แล้วเราแบกหามไปหมด เรายึดมันไปหมด เรารู้มันรู้จริงๆ หลวงปู่คุณุ์ท่านบอกใจ รู้จริงใหม่ จริง แต่ความรู้มันไม่จริง

รู้จริงใหม่ จริง ก็มันรู้ มันรู้มันเห็นอยู่ แล้วบอกไม่ใช่ได้อย่างไร มันรู้มันเห็นอยู่แล้วบอกว่ามันไม่เป็นไปอย่างนั้นได้อย่างไร ก็มันรู้มันเห็นอยู่ แต่มันไม่จริง ไม่จริงเพราะเป็นนามธรรม มันเป็นอาการที่เกิดขึ้น แล้วถ้าเกิดภาวนามยปัญญามันจะรู้เท่าแล้ว

ถ้าภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น จินตมยปัญญา จินตมยปัญญาเราจินตนาการ เรารู้ไปกับอาการนั้น แต่เวลาภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญา คำว่า “ภาวนามยปัญญา” มันเกิดสติ ในมรรค ๘ มีสติ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรมมันเกิดขึ้น ถ้าความชอบธรรมมันเกิดขึ้น ความชอบธรรมที่เกิดขึ้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ณะ ตรัสรู้เองโดยชอบ โดยชอบใจ แต่ถ้าลัทธิศาสนาอื่นที่มีมาก่อน เขาก็ว่าเขาเป็นศาสดาทั้งนั้นนะ แต่เขาตรัสรู้โดยไม่ชอบ ไม่ชอบเพราะอะไร เพราะมีตัวตนของเราเข้าไปบวก ไม่ชอบเพราะเราเห็นว่าดี ไม่ชอบเพราะเราเห็นว่าถูก ไม่

ชอบเพราะเราเห็นว่ามันสงบ ไม่ชอบเพราะมันเป็นปัญญา มันไม่ชอบ ไม่ชอบเพราะว่ามันไม่จริงใจ

แต่เวลามันชอบขึ้นมา มันเป็นสัจจะ สิ่งนี้มีอยู่ดั้งเดิม ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม มันมีของมันอยู่ ถ้าไม่มีของมันอยู่ พระพุทธเจ้ารู้ได้อย่างไร ถ้ามันไม่มีอยู่ ถ้ามันไม่เป็นสัจจะ ไม่เป็นข้อเท็จจริงอย่างนี้ ใครจะไปสร้างมันขึ้นมา มันมีของมัน แต่คนทำไม่ถึง คนทำไม่ได้ คนไม่มีอำนาจวาสนาคนไม่เข้าถึงใจของตน คนไม่เข้าสู่หรือคั่นจากไอ้ก้อนๆ ลึกๆ ที่มันตันๆ ออกมา คนเข้าไม่ถึงใจ ถ้าเข้าไม่ถึง เห็นไหม

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านสอน ท่านสอนบอกว่า ให้ทำความสงบของเข้ามาก่อน ไอ้มันจะข้ามมันจะตันอย่างไรเรื่องของมันเถอะ เพราะอะไร เพราะไอ้การขบการคั่น ไอ้จิตได้สำนึกอันนั้นนะมันถึงทำให้เรามานั่งกันอยู่นี้ไง แต่มันมา มันก็ยังมีมาดินะ มาดิเพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ไซ้ไหม เกิดเป็นมนุษย์แล้ว คุณมนุษย์เยอะแยะเลย แต่ทำไมเรามีความรู้ความเห็นอย่างนี้ล่ะ ทำไมเราอยากสร้างบุญกุศลล่ะ

คำว่า “สร้างบุญกุศล” นั่นคือโอกาสของหัวใจนะ ถ้าหัวใจมันไม่สร้างบุญกุศล มันจะมีทิวฐิมานะ มันจะอยากดังอยากใหญ่ อยากเหยียบย่ำ อยากหลอกตัวเองอยู่วันยังค่ำ แต่ถ้าวันไหนมันได้คิด คิดถึงทำบุญกุศลของมันนะ เออ! มันยังมีสัจธรรม

ที่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า บัดนี้เธอทำอะไรอยู่ บัดนี้เธอทำอะไรอยู่นะ ก็จะคั่นหามันใจ แล้วคั่นหามันก็ต้องเอาใจแก้ไขใจ ต้องเอาความรู้สึกรู้จักคิดของเรา ย้อนกลับเข้ามาใจ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดชี้เข้ามาที่ใจของเรา แต่เราไม่รู้ ยิ่งศึกษายังรู้ยิ่งศึกษายังรู้มาก รู้มากยิ่งขึ้นปากเปื่อยปากแฉะ ทุมมสากจจจาเอตมมุงคลมุตตม เขาคูยกันด้วยเหตุด้วยผล มันเป็นมงคลในการประพฤติปฏิบัติ เป็นมงคลในการปฏิบัติธรรม เป็นมงคลในการศึกษา มันเดียวกัน มันจะเอาชนะ ปากเปื่อยปากแฉะ ชัดกันเต็มที่แล้ว ไอ้นั้นไม่ใช่มงคลชีวิตหรอก นี่ไง จะศึกษาเพื่ออย่างนั้นหรือ

แต่ถ้าศึกษาเพื่อเป็นมงคลชีวิตนะ พอพูดแล้วมันน้ำตาซึมนะ น้ำตาไหลเลยละ เอ๊ะ!
เป็นอย่างนี้จริงหรือ เอ๊ะ! แล้วมันจะหดเข้ามาๆ นะ หดเข้ามาเป็นอิสระ ไม่เป็นเหยื่อของสังคม
ไม่เป็นเหยื่อของโลกธรรม ๘ ไม่เป็นเหยื่อของคนยกย่องสรรเสริญ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ใครจะยกย่องสรรเสริญเราขนาด
ไหน ถ้าของเรายังสงสัยอยู่ ถ้าในใจเรายังทุกข์ยากอยู่ มันมีคุณค่าอะไร เขาจะติฉินนินทา
มากน้อยขนาดไหน แต่ดวงใจของเราส่องแล้ว ดวงใจของเราใสสะอาด เขาจะดีก็ดีไปสิ เขาจะ
พูดขนาดไหนก็พูดไปสิ แต่ที่เราไปวิตกกังวล จะเป็นอย่างนั้นๆ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน มนุษย์เกิดมาถือขวานกันมาคน
ละเล่ม คือมีปากไข มีปากมากคนละปาก แล้วมันก็ถากถางกันด้วยปาก สังคมเขาก็ถือขวานไว้คน
ละเล่ม แล้วก็ถากถางกัน แล้วเราจะไปถากกับเขาใหม่ ทำไมต้องไปถากกับเขาละ

แต่เขาจะถากหรือไม่ถาก เขาถากเพราะด้วยปากของเขา นั่นก็เป็นโลกธรรม ๘ นิินทา
สรรเสริญ มันมีของมันอยู่โดยดั้งเดิมไง มันจริงหรือไม่จริงละ ถ้ามันจริง มันจริงที่ใจเรานี้ไง มัน
จริงเพราะเราประพฤติปฏิบัติไง มันจริงเพราะเรามีสติปัญญาไง มันจริงเพราะเราตรวจสอบได้ไง
มันจริงเพราะเป็นสันติภูมิกอใจ มันจริงเพราะปัจจัยตัดตั้งไง แล้วไอ้ที่เขาพูดมันไม่จริงนะ แล้วไม่
จริงไปหว่านไหวทำไม ทำไมต้องไปหว่านไหวอย่างนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าปฏิบัติมีหลักมีเกณฑ์แล้วนะ

จะนั่น เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาใครจะติฉินนินทาท่านบอกเอาเลย ตามสบาย ท่าน
มีความสุขด้วยเพราะอะไร เพราะปฏิบัติแล้วไปขัดใจกิเลสไป ไปขัดตาเขาไป เขาต้องมีความสุข
ความสงบอย่างนั้น แต่เราปฏิบัติแล้วไปขัดกิเลสของมัน กิเลสมันเดือดร้อนแล้ว พอมัน
เดือดร้อน มันใส่เลย

นี่พูดถึงถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์แล้วเราจะไม่ต้องไปห่วงไปอาทรกับเรื่องอย่างนั้น เราทำ
ปฏิบัติของเรา บัดนี้เธอทำอะไรอยู่ ถ้าเรามีสติปัญญา ฟังธรรมๆ เพื่อความส่องสว่างของใจของเรา
ความส่องสว่างของใจของเรา แล้วตั้งสติตรวจสอบ ตรวจสอบความรู้สึกนึกคิดในใจของเรา
ตรวจสอบว่ามันเป็นอย่างนั้นไหม มันพัฒนาขึ้นไหม มันดีขึ้นไหม นี่คือการฟังธรรมเพื่อ
ประโยชน์กับใจ เอวัง